

Oppiaineitten välinen tappelu (Gogolia vapuksi)

Kuinka kielioppi voisi pärjätä retoriikalle, eihän se osaa haastaa riitaa tai esiintyä arvokkaasti. Kielioppi on niin viatonta. Filosofit puolestaan polttavat tupakkaa ja juovat viinaa ja ovat tietävinään. Teologit taas ovat aivan yhtä kovia tyyppejä kuin filosofit koska kestävät piiskaa. Pienet kieliopin opiskelijat ovat kuitenkin yhtä kovia tappelemaan kuin muutkin ryhmät **Gogolin** "Maahisten valitiattaressa", jonka alussa kuvataan kuinka grammatikot, retorikot, filosofit ja teologit tappelevat luentosalissa:

"Grammatikot olivat vielä kovin pieniä: kulkiessaan he tuuppivat toisiaan ja torailivat kaikkein kimeimmin äänin; miltei kaikki he olivat repeytyneissä tai lian tahraamissa vaatteissa, ja heidän taskunsa iänikuisesti täpö täynnä kaikenlaista törkyä: puupalikoita, linnunsulista valmistettuja pillejä, puoliksi syötyjä piirakoita, toisinaan myös pieniä varpusia, joista jokunen saattoi ruveta yhtäkkiä tirsuttamaan kesken hiljaista tuntia.

...

Reetorit kävelivät arvokkaammin; heidän vaatteensa olivat usein eheät, mutta sitä vastoin kasvoilla oli miltei alinomaa jonkinlainen koriste eräänlaisena puhujanuran merkinä; toinen silmä oli upponnut jonnekin otsan alle ja huulten asemesta oli suun kohdalla iso pullistuma tai jokin muu kuhmu; nämä puhuivat ja vannoiivat toisilleen tenoriäänillä.

...

Filosofien ääni kumahteli kokonaista oktaavia alempana; heidän taskussaan ei ollut muuta kuin väkevää tupakkaa. He eivät varastoineet mitään ja söivät heti kaiken, mitä sattui osumaan silmiin; he tuoksahtehivat piipulta ja paloviinalta toisinaan jopa niin kaukaa, että ohikulkeva käsityöläinen vielä pitkän aikaa sen jälkeen haisteli ilmaa kuin ajokoiraa."

...

Silloin kun tämä oppinut väki ennätti saapua vähän aikaisemmin tai kun tiedettiin, että professorit tulivat tavallista myöhemmin, aloitettiin yksimielisellä suostumuksella tappelu, johon piti osallistua kaikkien, vieläpä sensorienkin, joiden velvollisuutena oli valvoa koko tämän opiskelevien säädyn järjestystä ja moraalialia.

Kaksi teologia tavallisesti päätti, miten tappelun piti tapahtua, oliko jokaisen luokan muodostettava oma ryhmänsä vaiko kaikkien jakaannuttava kahteen taistelevaan puoleen: sisä- ja ulko-oppilaisiin. Joka tapauksessa tappelun aloittivat aina grammatikot, ja kohta kun siihen yhtyivät reetorit, he juoksivat pois ja asettuivat katselemaan korokkeille. Sitten ryntäsivät filosofit joilla oli mustat pitkät viikset, lopuksi paksuniskaiset teologit kauhistuttavan leveissä housuissaan.

Tavallisesti temmelys päättyi siten, että teologit pieksivät kaikki ja filosofit ahdistettiin kylkiään syyhyttelevinä luokkaan, missä he asettuivat lepäämään pulpetteihin. Luokkaan tullut professori, joka oli itsekin aikoinaan osallistunut tämän kaltaisiin tappeluihin, saattoi to-

deta heti kuuntelijoiden punertuneista kasvoista, että tappelu oli ollut melkoinen. Samaan aikaan, kun hän sivalteli vitsoilla reetoria sormille, toinen professori toisessa luokassa napautteli puikoilla filosofin käsille. Teologeja rangaistiin kokonaan toisella tavalla; heille, niin kuin teologian professorin oli tapana sanoa, annettiin mitallinen järeitä herneitä, mikä merkitsi lyöntejä lyhyillä nahkapatukoilla.

Juhlapäivinä ja pyhinä seminaarilaiset lähtivät koteihinsa. Toisinaan he esittivät jonkin komedian, ja tällaisessa tapauksessa kunnostautui aina joku teologi, kooltaan miltei yhtä pitkä kuin Kiovan kellotorni; hän näytteli milloin Herodesta, milloin Pentefriaa, egyptiläisen hoviyliymyksen puolisoa. Palkkioksi he saivat joko pahan palttinakangasta, pussillisen hirssiä, keitetyn hanhenpuohikkaan tai muuta samankaltaista. Koko tämä oppinut väki – nun seminaarin kuin hengellisen oppilaitoksen – tunsi perinnöllistä vihamiehisyyttä toisiaan kohtaan, oli äärimmäisen köyhää, mitä tuli nimenomaan ruokaan, ja näin ollen poikkeuksellisen ahnasta, niin että oli täysin mahdotonta laskea, kuinka paljon jokainen heistä pystyi illallisella syömään keittopiiraita; varakkaiden lahjoitukset heidän hyväkseen eivät voineet mitenkään riittää. Sellaisissa tapauksissa senaatti, jonka muodostivat filosofit ja teologit, lähetti grammatikkoja ja reetoreja filosofin johdolla – toisinaan yhtyi heihin myös itsekin – säkeillä varustettuna tyhjentämään vieraita vihannestarhoja, ja niin saatiin opiskeleville kurpitsapuuroa.”

Gogolin novellissa tavataan “maahisten valtijat”, kun opiskelijaseurue on kaukana seminaarista, nälkäisenä ja eksyksissä metsässä. Yösijan heille tarjoaa varsin kummallinen emäntä – mutta se onkin toinen tarina.

On syytä mainita tosiaan, että suomentajalla – tässä Juhani Konkalla – on erityinen ansio Gogolin välittämisessä tänne suomenkieleen.